

Orhon

Category: Kitapcy,Taryhy ýerler
написано kitapcy | 23 январа, 2025
Orhon ORKUN

Orkun adını ilk defa bir çocukken rahmetli N.Atsız'ın kitaplarında ve şiirlerinde okumuştum. Atsız, bu adı o kadar sihirli bir uslûpla anlatıyordu ki, âdeta çocukluğumuzun erişilmez hayâllerinden birisiydi. Bugün de öyle değil mi? Hangi Türk ve hangi Türkçü'nün hayâlinde Orkun olmasın! Orkun Nehri; Türklerin hayat kaynağı, damarlarındaki kandı! Varlıklarının sebebi bu nehir idi. Onları besleyen ve büyüten Orkun kutluydu, çünkü gezdiği topraklar kutluydu. Neredeyse bir baştan, bir başa Kutlu Ötüken'i katetmekteydi! Suyunun bir damlası için yüzyıllar boyunca Türkler, can verip kan dökmediler mi? Ama bugün Orkun başka, çok mahzun, çok garip. Nazlı nazlı akışında bile bir burukluk var, coşmuyor, gülmüyor. Neden gülsün ki; bir zamanlar kenarlarında at koşturan, zaferden zafere akınlar yapan bir ırk yoktu artık! Nasıl coşsun ki; bir atlayışta Altaylardan Tuna'ya uçan Bozkurtlar ölmüşlerdi. Çocukları gitmiş, kendisini terk etmişti; bir ana, bir baba gibi üzgündü Orkun!

Yıl 1993. Orkun Abidelerinin bulunuşunun üzerinden neredeyse 100 yıl geçmiş. Dünyanın pek çok milletine mensup insanlar, Orkun'a gitmişler, oralarda araştırma yapmışlar. Bunlardan bir kısmı gerçekten ilmî kaygılarla bir şeyler ortaya koyabilmek amacıyla çalıştıkları hâlde, bir kısmı da ilim adamlığına yakışmayacak davranışlar sergilediler Orkun'da. Öyle acımasız hareket ettiler ki, neredeyse bir devrin kültürü yok olmak üzereydi. Nihayet, "Dişi Kurt'un çocukları", hem Orkun'u, hem de ataları Bilge Kagan, Köl Tigin ve Tunyukuk'a olan vefa borçlarını hatırladılar. Orkun Yazıtları'nın ve Moğolistan'daki diğer Türk eserlerinin korunması ve onarımına dair bir proje hazırladılar.[1] Onların hayâline göre, Orkun'un çehresi yeniden değişecekti. Abideler, eski

görkemleriyle ayağa kalkacak; Bilge, Köl Tigin ve Tunyuyuk külliyyeleri asıl vaziyetlerine döndürülecek, çevredeki eserlerin toplandığı bir müze oluşturulacak ve bir zamanlar Türk tarihinin şeref tablosu yeniden gözler önüne serilecekti.

19 Haziran 2001. Türkiye’den yola çıkan 25 bilim adamı, o gün Orkun’a geldiler ve Orkun’un toprağını öptüler. Orkun’un yüzü yeniden gülmeye başladı. Nasıl gülmesin ki, binlerce km uzaktan “Dişi Kurt’un çocukları”, torunları gelmişti! Demek ki, hatırlanıyordu, unutulmamıştı. Sevinçten “Kök Tengri” ağlıyordu, Orkun ağlıyordu.

Orkun ve Selenge. Biri ana, biri oğul. Orkun, Selenge’nin oğlu. Türk, onların torunu! Bu iki kutlu ırmak; Türklerin tarihî ana yurdunu sulayan, iki ana damar. Binlerce yıl Türklere bakan, bu iki ana, oğul; maalesef bugün başkalarına hayat veriyor! Binlerce km²’lik Orkun Havzası günümüzde Moğolistan’ın en verimli arazisini meydana getiriyor. Uçsuz-bucaksız havza bugün Moğol göçebelerinin yaşadığı bir yer durumundadır.

Kök Türk Kitabeleri olarak bilinen, Türk tarihinin kıymeti hiçbir şey ile ölçülemeyecek eserleri de bu Orkun Havzasındadır. Abidelerin bulunduğu yer, geçmişte olduğu gibi, bugün de stratejik bir öneme sahiptir. Burası Orkun Havzasının doğudan giriş kapısı olduğu gibi, en büyük düşman yani Çin’den gelecek tehlikelere karşı da ilk engelin olduğu mevkidir. Girişin her iki tarafında dağlar yer almakta ve bu bölge iyi bir şekilde korunduğu takdirde, doğudan vuku bulacak saldırıların önü alınabilir durumdadır.

Bize göre, Kök Türk atalarımızın abidelerini buraya dikmelerinin de bir sebebi vardır. Yukarıda söylediğimiz üzere, bölge Orkun Havzasının giriş yerinde ve dost ya da düşman, kim olursa olsun insanların Orkun’a geldiklerinde ilk gördükleri şey bunlardır. Onları sadece bir balbal olarak hayâl etmek bizce yanlıştır. Veya adına dikilen kişiye, bu düşmanları temsil eden taşların öbür dünyada hizmet edeceğini

de düşünmek doğru değil. Bu balballar dosta güven, düşmana korku vermek için sıralanmışlardır. Orkun Havzasına giren bir kişi eğer dost ise, böyle güçlü bir milletin topraklarına geldiği için güven duyar. Çünkü yüzlerce krala, beğe ve komutana baş eğdirmiş, kılıçlarının darbeleriyle yok olmuş, düşmanlarına aman vermeyen bir milletin arazisine ulaşmıştır. Eğer iyi niyetli değil ise de, o yüzlerce düşmanın başına gelen âkıbetin kendi başına da geleceğini, bu taşları görünce hatırlayacaktır.

İşte Orkun böyle bir yer. Türk ırkının beşiği, ana kucağı, Bozkurtların yuvası!

Alıntı Kaynak: «Orkun» Dergisi, Sayı: 46 Yıl: 2001

[1] Bu proje 1993 senesinde, o zamanlar TİKA'nın kuruluşunda yer alan iki genç ilim adamı, Prof. Dr. Sema Barutçu-Özönder ve Doç. Dr. Saadettin GÖMEÇ tarafından hazırlanmıştır. Taryhy yerler